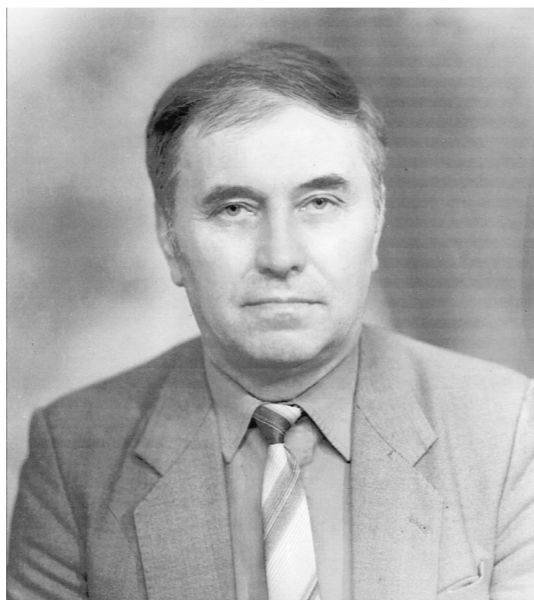

In memoriam: Valeriu Ropot la 7 noiembrie curent ar fi împlinit 80 de ani

Apa trece, faptele rămân

S-au scurs mai bine de 12 ani de când a plecat dintre noi – prieteni și colegi – cel care a fost omul și cercetătorul de vocație Valeriu Ropot. De 12 ani nu ne mai trece pragul Institutului de Chimie, al Institutului de Ecologie și Geografie, Ministerului Mediului, Conservării și Protecției Mediului, S.A. „Apă – Canal” Chișinău etc., ca să ne spună ce este nou în domeniul calității apelor din țara noastră, să pună în evidență problemele majore de protecție a mediului, să critice cu vehemență vreo nedreptate, vreau fals descoperit în realizarea unor proiecte de mediu sau, pur și simplu, să ne povestească vreo banc pe care îl auzise de la cineva ori, adesea, compus de Domnia Sa.

În această perioadă de 12 ani apele Nistrului au curs liniștit. Doar că bătrînul fluviu îl așteaptă pe Valeriu Ropot să-i mulțumească pentru că a avut grijă permanent ca apa acestuia să fie limpede și curată. Să-i mulțumească pentru că în 1983 l-a salvat de saramura venită de la Combinatul de Îngrășăminte Minerale din Stebnik (Ucraina); pentru că tot prin anii '80 dînsul a luptat cu toate instituțiile guvernamentale abilitate privind interzicerea extragerii nisipului și a prundișului din albia Nistrului, fapt ce a condus, în final, la restabilirea echilibrului ecologic în acest sistem acvatic. Îl așteaptă Nistrul ca să rezolve problema apelor reci din lacul de acumulare de la Novodnestrovsk, care se ridică mereu de la fundul lui, de la o adîncime de circa 50 m (așa, din păcate, a fost proiectată și realizată această hidrocentrală ca apa să pătrundă în turbine de la fundul bazinului și nu de la suprafață, cum ar fi fost normal), ca rezultat de deteriorându-se hidroflora și hidrofauna rîului pînă la lacul de acumulare Dubăsari. Dacă Valeriu Ropot ar fi în viață, ar proteja bătrînul Nistrul și de tot felul de probleme ecologice care, din păcate, au loc și în prezent, inclusiv problema hidrocentralei de acumulare de pe Nistru de la frontiera dintre Ucraina și R. Moldova (localitatea Naslavcea). Se creează impresia că pe ucrainenii din vest nu-i interesează altceva de la Nistru decît obținerea curentului electric. Absolut nu-i interesează nici flora, nici fauna Nistrului, nu-i interesează dacă are suficientă apă din Nistru Republica Moldova, frații lor din Odesa. Ei au un scop: ca pe fluviul Nistru, un fluviu relativ mic în comparație cu altele din Europa, să construiască cea mai mare hidrocentrală de acumulare din Europa. Ideea principală a acestui proiect constă în faptul că în timpul nopții, cînd consumul de energie este mic, să folosească această energie pentru a pompa milioane de metri cubi de apă într-un bazin de acumulare din zonă la o înălțime de vreo sută de metri, ca apoi în cursul zilei, trecute prin turbine electrice, să obțină „chirpurile, energie electrică ieftină. Orice elev știe că *perpetuum mobile* nu există. Doar toate stațiile electrice sunt de înțeles într-un sistem unic și energic „ieftină” de la Novodnestrovsk este „scumpă” în altă zonă geografică, unde în acest timp este deja ziua. Am spus de multe ori și repet și acum că noi, basarabienii, într-un fel, avem noroc de odesiți, pentru că orașul Odesa se alimentează cu apă potabilă la fel ca și Chișinău – din Nistru. De altfel, vara am rămâne fără apă în robinete. Ucrainenii mereu ne spun că apa Nistrului se formează în Carpați și deci este proprietatea lor. Dacă ar fi în viață ecologul Valeriu Ropot, cu siguranță situația ar fi fost alta.

Curg în liniște și apele rîurilor mici de pe întreg teritoriul Republicii Moldova, la fel așteptîndu-l pe ecologul Valeriu Ropot să-i mulțumească pentru ce a făcut pentru protecția lor cînd era în viață și să i se plîngă că de la o vreme pe ici-colo,

pe malurile acestora, cineva a descărcat o mașină de gunoi, a deversat ape reziduale nefurificate, în special pe timp de noapte, nevăzute de nimeni.

De mai mult de 12 ani este așteptat Valeriu Ropot și în Stepa Bugeacului, ca aceste soluri să-i mulțumească pentru că au rămas intacte, nesalinizate și nealcalinizate, după cum urmau să fie, conform unui proiect desușcheat, de a fi irigate cu apă sărată din lacul de acumulare de la Taraclia, ce conținea 3-4 g/l de săruri.

Îl așteaptă, murmurînd în șoaptă, și izvoarele plaiului nostru, ca să-i spună ecologul Valeriu Ropot că cineva a „uitat” pe teren surplusuri de pesticide, îngrășăminte minerale etc., care pe alocuri au pătruns deja în apele subterane. Îl așteaptă și fîntînile satelor moldave ce alimentează cu apă populația, să i se plîngă că cineva a depozitat gunoii chiar în imediata lor vecinătate, care a condus la poluarea acestora cu nitrați, nitriți, amoniac, fosfați etc. Marele paradox este că această apă este consumată chiar și de acei care au stocat sursa de poluare aproape de fîntînă, ceea ce denotă gradul scăzut de cultură sanitară a populației. O bună parte din populație crede că dacă apa e limpede, e și bună de băut, ceea ce nu corespondențiază realității. O bună parte din substanțele toxice sunt solubile în apă, care nu modifică în niciun fel gradul de transparență al apei.

De mai mult de 12 ani îl așteaptă pe savantul Valeriu Ropot și apele Dunării (al doilea fluviu din Europa după debitul de apă) ca să-l întrebe de ce nu se realizează nici pînă astăzi proiectul propus de Domnia Sa privind captarea apei care, în prealabil tratată, să fie transportată printr-un sistem închis în Stepele Bugeacului, soluționîndu-se astfel integral problema aprovizionării cu apă a zonei menționate.

– De ce nu vii? se întreabă, în special, apele rîului Prut, cînd ajung în comuna Bădrăgi: de prin anii '30 s-au obișnuit să-l vadă pe copilul, apoi pe adolescentul, mai tîrziu pe maturul Valeriu Ropot pe malul lui. Îl așteaptă să-l întrebe de ce nu se mai organizează expediții științifice în acest bazin hidrografic, începînd de la muntele Goverla, de unde își ia începutul rîul Prut, pînă în comuna Giurgiulești, unde se contopește cu Dunărea.

Îl așteaptă fără încetare toate apele noastre, care au atîta și atîta nevoie de noblețe și de cunoștințele profunde ale doctorului de ape Valeriu Ropot în domeniul hidrochimiei. Ele nu știu că de mai mult de 12 ani Valeriu Ropot nu mai este printre noi, și acest gol practic rămîne neacoperit.

Îl visează mereu soția sa Nina, feciorul Andrei, fiica Marina, nepoatele Cristina, Diana și strănepoata Laura.

În 1972 tînrul doctor în chimie Valeriu Ropot a fondat, în cadrul Institutului de Chimie al Academiei de Științe, Laboratorul de chimie a apei și a resurselor minerale. Principalele obiective științifice ale acestei noi structuri vizau cercetarea și stabilirea legăturilor de formare a calității apelor de suprafață și a celor subterane și punerea în evidență a proceselor și a mecanismelor de transformare a poluanților naturali și antropogeni în sistemele acvatice. Valeriu Ropot a acordat o atenție deosebită elaborării unor tehnologii performante de potabilizare a apelor de suprafață, precum și celor de epurare a apelor reziduale de la unitățile economice din Republica Moldova.

Cercetările științifice, efectuate sub conducerea dr. Valeriu Ropot, au evidențiat mecanismul de imobilizare a poluanților de absorbanții minerali, rolul centrilor activi în procesele de migrare și transformare a substanțelor nocive în mediul acvatic.

Au fost perfecționate tehnologiile de potabilizare a apelor din Nistru și Prut, s-au realizat multe procedee de tratare a apelor reziduale de la unitățile economice din complexul agroindustrial, unitățile cu procedee galvanice etc. Cercetările științifice realizate de doctorul în chimie Valeriu Ropot au permis aplicarea metodelor de diminuare a conținutului ionilor de fluor, fier, amoniu, sulfură din apele subterane.

Rezultatele științifice ale savantului sunt reflectate în 3 monografii, peste 300 de lucrări publicate, 25 de brevete de invenție etc. Sub conducerea lui Valeriu Ropot s-a format în Republica Moldova o școală științifică de hidrochimie, cunoscută departe de hotarele ei. În anul 1996, în comun cu 4 discipoli ai Domniei Sale, pentru ciclul de lucrări în domeniul tehnologiilor de potabilizare a apelor naturale și epurare a apelor reziduale i s-a acordat Premiul de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei, tehnicii și producției. Pentru remarcabile realizări științifice obținute, Valeriu Ropot a fost decorat cu Medalia „Meritul Civic” și Ordinul „Gloria Muncii”, a fost distins cu titlul „Om Emerit și Lucrător Emerit în protecția naturii”.

A fost un îndrumător erudit al 4 autori de teze de doctorat. Valeriu Ropot a organizat 6 expediții de la izvor pînă la Marea Neagră pe fluviul Nistru și de la muntele Goverla pînă la comuna Giurgiulești pe rîul Prut, mai multe manifestări științifice internaționale, consacrate protecției apelor. Ultimul seminar științifico-practic național, desfășurat în toamna lui 2001 cu genericul „Managementul resurselor de apă în condițiile unui mediu vulnerabil”, organizat de Valeriu Ropot cu suportul financiar al Comisiei Naționale a R.M. pentru UNESCO, – îl păstrăm în memorie și în prezent.

Apa trece, faptele rămân.

Celebrul istoric și eseist francez E. Faure menționa: „om cînd a dispărut, nimic nu mai rămîne din el decât n-a avut grijă să lase, cel puțin, o urmă pe pietrele drumului pe care l-a parcurs în timpul vieții sale”. Acest mesaj este pentru noi un îndemn să lășăm urme și fapte bune pe tot parcursul vieții noastre pe pămînt.

Valeriu Ropot a avut grijă să lase urme adînci în pietrele drumului vieții sale în domeniul chimiei apelor, protecției mediului, folosirii raționale a mediului ambiant și spiritului uman. Așa mi-l amintim și va rămîne vesnic savantul, ecologul, prietenul nostru Valeriu Ropot în inimile noastre.

Tudor LUPAȘCU,
m. cor., profesor, director al Institutului de Chimie al A.Ș.M.

Seminar științific – la 50 de ani

În acest an universitar, în lumea matematică și a matematicienilor are loc un eveniment, credem, fără precedent la noi, care merită să fie făcut cunoscut: un seminar științific împlinește 50 de ani de existență. Cel puțin noi nu cunoaștem în R. Moldova un alt seminar științific de o așa longevitate. Este vorba de Seminarul Științific al domnului academician Petru Soltan. Pe parcursul timpului a avut denumiri diferite, actuala denumire oficială este „Probleme actuale de matematică și informatică”, dar dintotdeauna i s-a spus „Seminarul lui Soltan” – la facultate, la Academia de Științe, peste tot. 50 de ani, săptămîna de săptămîna, miercuri de miercuri, acest seminar își ține ședințele în incinta Facultății de Matematică și Informatică a Universității de Stat din Moldova. Existența Seminarului este legată de Facultatea de Matematică și Informatică, de una dintre catedre, ajunsă astăzi la formula de Departament: Departamentul Matematici Aplicate.

Să vorbesc despre acest seminar înseamnă să vorbesc despre matematicianul academician Petru Soltan. În 1961 Domnia Sa își susține teza de candidat în științe fizico-matematice în cadrul Consiliului științific al renumitului Institut de Matematică „V. A. Steklov” al Academiei de Științe a URSS. Peste 10 ani își susține teza de doctorat în științe fizico-matematice. Dar Opera cea mare a Domniei Sale este Școala Științifică de Matematică „Teoria mulțimilor d-convexe și aplicațiile lor”, recunoscută ca atare în lumea matematicii. Seminarul Științific, ajuns la 50 de ani, este, credem noi, o dovadă incontestabilă a existenței viguroase a acestei școli pe firmamentul matematicii.

Începuturile se pîed acolo, în îndepărtatii ani universitari 1962, 1963, 1964, cînd revine la Chișinău de la Moscova tînrul matematician Petru Soltan, plin de idei și energii nestăvilită, plin de idei, întrucît căva ani buni i-a petrecut alături de mari matematicieni ai timpului: A. Kolmogorov, M. Keldăș, P. Alexandrov ș. a. Dl P. Soltan era profesorul nostru de geometrie analitică, profesor foarte tînăr, dar și, „mai altfel” decît alții. Expunea lucruri clasice, dar rămăneai cu impresia că ceea ce auzi este opera lui și, mai mult, că o crează în prezența ta. După una din prelegeri Domnia Sa ne-a oprit pe noi, cîțiva studenți mai „răsăriți”, și, după ce ne arată un articol științific de al său, proaspăt apărut, ne propune cîteva probleme spre a ne familiariza cu teoria convexității (dragostea Domniei sale de o viață!). Astfel am fost „molișii” de matematica „cea mare”. De unii dintre noi a avut grijă să facem studii serioase la Universitatea „Lomonosov” din Moscova, unde Domnia Sa a început să-și creeze numele său în matematică.

Ce reprezintă astăzi Seminarul? El activează în cadrul Departamentului Matematici Aplicate, participanții sunt colaboratori ai departamentului, dar și de la alte departamente ale facultății, dar și cadre didactice de la catedrele de matematică și informatică de la ASEM, UTM, ULIM, colaboratori științifici de la Institutul de Matematică al A.Ș. Practic, nu există la noi matematician care să nu fi participat cel puțin o dată, de două ori la ședințele seminarului. Tinerii dotați – studenți, masteranzi, doctoranzi – aici, la ședințele seminarului, urmează o școală a „matematicii la zi”, aici, în laboratorul de creație al matematicii. Aici poți să-ți găsești o temă pentru cercetare, o problemă interesantă nerezolvată, o idee utilă preocupărilor tale; tot aici prind contour tezele de masterat, de doctorat.

La ședințe sunt expuse creațiile și elaborările participanților la seminar, aici își expun rezultatele noi matematicienii din centrele universitare din România, Belarus, Ucraina, Bulgaria, Germania, Franța. În Europa și America (SUA, Canada) în prezent în centre universitare activează mulți dintre membrii de altădată ai seminarului. Aceștia, din cînd în cînd, revin cu comunicări, astfel

tematica cercetărilor noastre se diversifică, se lărgesc, niciodată nefind una izolată, marginală. Seminarul, în special al academician, îi încurajează pe cei cărora le place matematica discretă, le plac problemele de optimizare discretă, problemele extreme pe structuri discrete, teoria convexității, în general sunt încurajați acei care au ceva de spus despre preocupările lor matematice.

Firește, Petru Soltan în primul rînd (dar și în al doilea) este matematician. Avînd preocupări multiple în domenii departe de matematică, cu predilecții spre filosofie, lingvistică, economie, etc., invită la seminar specialiștii-nematicieni pentru comunicări. Pe timpuri seminarul a avut un ciclu de ședințe cu participarea profesorului A. Testimiteanu, chirurg, renumit organizator al sistemului de ocrotire a sănătății. Aceasta a condus ulterior la colaborări serioase, de mulți ani, cu specialiști de la Universitatea de Medicină. Un grup de matematicieni, sub conducerea dlui academician P. Soltan, a

rezolvat o problemă, actuală la acel moment, problema plasării optime pe teritoriul republicii a sistemului de instituții medicale de diferite niveluri.

Seminarul și-a creat un nume-ronume în știința matematică de specialitate. Este o onoare să ai expertiza acestui seminar pentru o teză de doctorat, să ai semnătura dlui academician pe un aviz la o lucrare. Și cîte avize a semnat Domnia Sa matematicienilor de la noi, dar și în România, Ucraina, Bulgaria, Belarus etc.

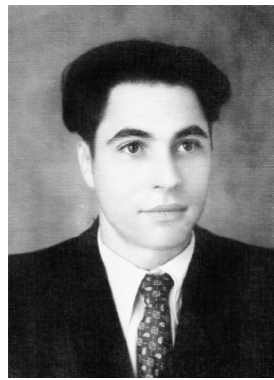
Cum se explică această durată în timp a unui seminar științific de matematică? Pe lângă matematică, această regină a științelor, care-i adună săptămîna de săptămîna pe acei cu chemare pentru ea, este domnul Soltan, personalitate neordinară, matematicianul total, profesorul blând care știe să încurajeze orice reușită. Și mai este ceva, este un farmec aparte al acestui Om, în preajma cărui toți se simt bine și pe care nu poți să nu-l simpatizezi.

Vrem să încheiem aceste rânduri, care, de fapt, sunt despre matematică, cu întrebarea:

Ce este, în fond, matematica? Matematica este investigarea structurilor abstracte, definite axiomatice, utilizînd logica formală. Dar să lășăm matematicienilor o definiție de definiție. Stanislaw Lem, marele scriitor-SF, mare gînditor-filosof, are un răspuns (indirect), care-i place dlui academician P. Soltan (dar și nouă). În lucrarea sa „Suma tehnologiilor” el ne propune să ne imaginăm un croitor, un croitor ciudat, care coase fel de fel de haine. El nu cunoaște nimic despre oameni, nici despre plante sau păsări, lumea nu-l interesează. El coase haine și nu știe pentru cine le coase, de fapt nici nu se gîndește la asta. Unele haine au formă de sferă, fără vreo deschizătură, la unele haine coase mâneci, și numărul lor poate fi oricare. Hainele lui pot consta din cîteva părți componente. Hainele cusute pot fi simetrice sau asimetrice, mari sau mici, deformabile sau rigide. Cînd se apucă de o haină nouă, adoptă anumite principii („tipare”) și acționează neabătut în conformitate cu ele; ceea ce coase niciodată nu descoase. Hainele cusute croitorul le stochează într-un depozit enorm. Dacă am putea intra acolo, am găsi unele haine care se potrivește caracterelor, altele – copacilor sau fluturășilor, unele – oamenilor, am găsi acolo haine pentru centauri, pentru inorogi, dar și pentru creaturi care nu există încă. Majoritatea hainelor însă nu și-ar găsi utilizare.

Matematicienii pot fi asemuiți cu acel croitor. În „depozitul” lor din cînd în cînd sunt descoperite „haine” utile, care mult timp păreau să nu aibă vreo întrebunare...

Andrei POȘTARU, dr. conf.,
Facultatea de Matematică și Informatică,
Departamentul Matematici Aplicate, USM

REFORMA ÎN EDUCAȚIE, PROCES CONTINUU

Reforma în educație, începută de către Ministerul actual al Educației, este binevenită, este cerută de vreme și trebuie privită ca un proces continuu.

În cele ce urmează vom formula unele idei care, credem, fiind aplicate, ar completa, ar perfecționa și ar mări gradul de pregătire intelectuală și științifică al absolvenților liceeni. Ne vom expune și în privința învățămîntului postuniversitar. Dar, mai întîi, să ne referim la structura învățămîntului liceal. O schimbare spre creșterea calității intelectuale și științifice în pregătirea absolvenților de liceu se poate obține, incontestabil, prin trecerea la durata studiilor gimnaziale de 8 clase, iar a celor liceale – la patru clase.

În primul rînd, trecerea clasei a IX-a de la gimnaziu la liceu extinde perioada de studii în cadrul liceului de la 3 la 4 ani. În al doilea rînd, elevii clasei a IX-a, potențialii pretenșii la studii liceale, nu studiază încă un împreună cu cei care nu pretind și nici nu pot să pretindă la studii liceale. Astfel, începînd cu clasa a IX-a elevii liceului își fac studiile conform unor metode și cerințe mai ridicate din punct de vedere calitativ față de studiile efectuate în gimnaziu. În consecință, este firesc să se obțină o calitate mai înaltă în pregătirea absolvenților de liceu, atît din punct de vedere intelectual, cît și științific, factor important. În ceea ce privește absolvenții de gimnaziu, puțin contează plecarea lor la anumite școli de meserii după 8 sau 9 clase. O anumită problemă apare la angajarea în cîmpul muncii. De aceea ei ar trebui angajați, pentru o jumătate de an sau pentru un an, ca stagiași sub îndrumarea unor persoane competente de la instituția respectivă.

Considerăm că înscrierea la liceu ar trebui efectuată după modelul asemănător înscrierii la facultate. Astfel, suntem de părere că înscrierea la studiile liceale ar trebui efectuată în baza notei medii de absolvire a gimnaziului. Este contraindicat și imorală atât pentru societate, cît și pentru elevul respectiv înscrierea sa la studiile liceale, dacă el a absolvit gimnaziul cu nota medie 5. Considerăm că nota medie 6 de absolvire a gimnaziului ar fi potrivită ca prag pentru înscrierea la liceu. Pragul de 6 ar putea fi mărit la 6,5 sau chiar la 7, dar am putea să avem licee cu

un minimum de elevi. În acest context e necesară studierea situației de cîte licee și care este numărul minim, cu rezervă, de absolvenți cu bacalaureat de care are nevoie țara. Într-un fel sau altul, absolvenții de gimnaziu care au nota medie mai mică decît 6 ar trebui să-și continue studiile la o școală de meserii. Acest număr 6, în opinia autorului, ar trebui acceptat ca prag și pentru admiterea la bacalaureat a absolvenților de liceu. Astfel, absolvenții liceelor care au obținut nota medie de absolvire a liceului mai mică decît 6 primesc un certificat de absolvire a liceului în care este indicată nota medie de absolvire, cu care se pot prezenta pentru a se înscrie la colegii sau la unele școli de meserii. Numai după absolvirea unui colegiu elevii respectivi își pot continua studiile la o facultate corespunzătoare profilului colegiului absolvit.

Menționăm că în această situație nu este limitat dreptul elevului de a se înscrie la o facultate. Anume cei care au absolvit liceul cu nota medie cuprinsă între 5 și 6 se înscriu la colegiul dorit (cu un termen redus), iar după absolvire, în funcție de nota medie obținută, pot să concureze la facultatea respectivă. După cum am menționat mai sus, trecerea clasei a IX-a de la gimnaziu la liceu va avea drept consecință o schimbare considerabilă pentru calitatea pregătirii intelectuale și științifice a absolvenților de liceu. Pragul de 6 puncte pentru admiterea absolvenților de gimnaziu la licee, precum și pentru admiterea absolvenților de liceu la examenle de bacalaureat, constituie cel mai eficient instrument prin care elevii sunt împușcați în această perioadă de studii pentru depășirea acestui prag.

În continuare vom analiza, într-o anumită măsură, aspectul studiilor postuniversitare.

Sistemul de învățămînt universitar din Republica Moldova, în anii de independență, a suferit transformări de ordin principal față de sistemul de învățămînt universitar sovietic. În prezent sistemul de învățămînt universitar de la noi nu se deosebește principal de sistemul de învățămînt superior din România. Pe parcursul studiilor universitare complete, inclusiv studiile de masterat, studentul scrie două teze, prima este teza de licență, iar a doua – teza de masterat. Drept urmare, după absolvirea masteratului, studentul capătă deprinderi serioase de cercetător științific. Exact în aceeași situație se află un absolvent inteligent al unui masterat similar din România. Astfel, absolventul inteligent și dotat al unei universități din Republica Moldova nu se deosebește cu nimic de cercetător științific de absolventul inteligent și dotat al unei

universități similare din România. Ne întrebăm atunci de ce unii absolvenți dotat al unei universități din Republica Moldova, sau din România, pentru a intra în toate drepturile de savant în Republica Moldova, i se cere scrierea și susținerea a două teze, prima de doctorat, iar a doua de doctorat habilitat, pe cînd în România numai una? Oare cei 20 de ani de independență n-au fost suficienți pentru ca organele respective din R.M. să se adreseze organelor similare din România, să studieze cerințele pentru o teză de doctor în științe de acolo și aceste cerințe să fie aplicate aici, la noi acasă, fiindcă tinerii dotați din R.M., ca cercetători științifici, sunt bine pregătiți. Practica ne demonstrează că doctorii în științe din România ca savanți nu sunt inferiori savanților noștri. Acest lucru se vede din calitatea pregătirii tinerilor noștri în universitățile din România. Ne întrebăm care este rolul celor două teze de doctorat în R.M.? E vorba de inerția din timpurile sovietice sau nu ne putem desprîndi de corupția de la vîrf? De exemplu, cele două teze ale lui Tarlev pe cînd era prim-ministru, numai urme de știință nu găsim. Pentru ce-i trebuiau lui Tarlev cele două teze nenunciate – cînd era prim-ministru?

În ultimul timp a crescut numărul tezelor de doctorat habilitat în domeniul metodicii predării în licee, cum ar fi „Metodica rezolvării problemelor la fizică în clasa a VII-a”, sau „Metodica predării informației în clasa a VII-a” și alte titluri asemănătoare, și nu sunt importante aceste două titluri aproximative, important este că în cele mai multe cazuri autorii tezelor de doctorat și doctorat habilitat în domeniul metodicii predării obiectelor în liceu sau al rezolvării problemelor în anumite clase sunt persoane sus-puse din instituțiile de învățămînt superior, care n-au activat nicio zi în licee sau colegii. Nu vom enumera tezele de doctorat și doctorat habilitat în domeniul metodicii predării obiectelor în liceu, ele sunt multe, dar știința nu este. Oare în învățămîntul postuniversitar din România se scriu teze de doctorat pe această tematică? Oripți susținerea tezelor de doctorat în domeniul metodicii predării obiectelor de studii în liceu, în special, în cazurile cînd autorii nu activează ca profesori în licee sau colegii, chiar dacă în multe cazuri titlurile acestor teze sunt înfrumusețate cu cuvintele: „Utilizarea calculatorului în procesul de rezolvare a unor probleme”. E timpul să aducem învățămîntul postuniversitar din R.M. la standardele învățămîntului postuniversitar din România. Pornind de la faptul că universitățile actuale din R.M.

asigură absolvenților dotați o pregătire bună pentru efectuarea cercetărilor în știință, să se aplice cerințele pentru teza de doctorat în R.M., care sunt pentru teza de doctorat în România. Astfel, se va renunța la tezele de doctor habilitat, care, în multe cazuri, sunt mai slabe decît tezele respective de doctorat. Firește, veteranii învățămîntului, care sunt prieteni devotați ai uniunii sovietice, se vor împotrivi categoric așezării învățămîntului postuniversitar din R.M. alături de cel din România. Ministrul Educației însă, pentru rezolvarea acestei probleme, are o soluție pașnică, înțeleaptă și eficientă și anume: în sistemul de învățămînt superior doctorii în științe să beneficieze de toate drepturile de care beneficiază doctorii habilitați (ocuparea postului de profesor universitar, șef de catedră, decan, rector și vicector), iar salariile să se plătească pentru postul ocupat și să nu difere prin faptul că unul este doctor, iar altul e doctor habilitat. De exemplu, ministrul Educației, Maia Sandu, după 30 noiembrie va fi deputat în Parlament și atunci, potrivit reformei propuse în acest articol, doctorul în științe Loreta Handrabura, actuala vice-ministru, ar dispune de dreptul de a fi numit ministru al educației. Pentru titlul științific de doctor și doctor habilitat nici chiar în uniunea sovietică nu se plătea supliment la salariu, excepție sunt cazurile cînd doctorul sau doctorul habilitat activează în licee sau colegii. Să ne ajute Dumnezeu să ne eliberăm de această povară sau acest cadou lăsat ca moștenire de imperiul roșu, iar doctorii în științe să fie activi să scrie și să publice monografii, manuale pentru universități și lucrări științifice.

Suntem o țară săracă și nu ne putem permite luxul de a pierde timpul pentru scrierea a două teze – de doctorat și doctorat habilitat. Avem tineri dotați, bine pregătiți în cadrul universităților ca cercetători științifici, capabili să scrie o teză de doctorat, care să corespundă cerințelor vremii. Această situație cu două teze devine inexplicabilă, fiindcă tinerii dotați din R.M., care își fac studiile la diferite universități din România, capătă o pregătire excelentă, avînd ca profesori doctorii în științe și nu doctorii habilitați. Mulți dintre acești tineri, după absolvirea unor universități din România, își continuă acolo studiile postuniversitare, iar după susținerea tezei de doctorat, se angajează în calitate de conferențieri la diferite universități din România, fiindcă, pentru a se angaja conferențieri la oarecare universitate din Republica Moldova, datorită tezei de doctorat habilitat, ei pierd anumite drepturi pe care le au în România. Indiferent de pregătirea unui doctor în

științe în România, el este blocat la ocuparea unor posturi în universitățile din R.M., de aceea preferă să rămîna în România.

Problema tinerilor care și-au făcut doctoratul în România și sunt blocați și se întorc acasă nu este unicul păcat al sistemului nostru de învățămînt postuniversitar. Menționăm că moștenirea științifică lăsată de către un savant generațiilor care vin după noi, prin calitatea ei, nu depinde de numărul tezelor de doctorat pe care le-a deținut savantul în viața lui, ci depinde în totalitate de ceea ce picătură de talent, moștenită de la părinții săi, și de munca intelectuală, imensă, efectuată de către savantul respectiv în timpul vieții sale. Înaintașii noștri din antichitate n-aveau nici măcar hîrtie de scris, dar ne-au lăsat descoperiri importante în toate ramurile principale ale științei: matematică, fizică, medicină, filosofie ș.a. Savantul german K. Weierstrass (1815-1897) n-a avut nici măcar studii universitare, însă ne-a lăsat o moștenire în știință atît de măreață, încît și astăzi reprezintă nucleul fundamental al uneia dintre cele mai valoroase ramuri ale matematicii. Pe de altă parte, avem doctori în științe și doctori habilitați care în viața lor n-au publicat nici măcar o broșură. În această situație Ministerul Educației din R.M. trebuie să-și pună întrebarea: ce cred savanții din România despre noi, dacă acolo sistemul de învățămînt în general și cel postuniversitar în particular este net superior față de cel de la noi? Și atunci care e rolul acestor două teze de doctorat? Oare chiar noi să fim un popor complet lipsit de modestie?

Astfel ar trebui să conștientizăm că tînrul specialist, cercetător, trebuie să dispună de o picătură de talent moștenită de la părinți și de o imensă voință de muncă intelectuală și, în loc să scrie două teze de doctorat, care nu aduc roade, să scrie o singură teză de doctorat, care din punct de vedere științific să corespundă cerințelor vremii în care trăim.

Așa cum am reușit să unim limba și cultura celor două maluri ale Prutului, să unim acum și știința de pe cele două maluri ale Prutului. Astfel, vom avea o singură teză de licență, o singură teză de masterat, o singură teză de doctorat, așa încît structura acestei teze să corespundă cerințelor științifice ale întregului popor român. Numai așa vom dăinui peste secole împreună, cu demnitate și înțelepciune.

Sergiu MIRON,
doctor în matematică